

Zpráva

o výkonu regionálních funkcí v Pardubickém kraji v roce 2007

Obsah

- I. Úvod – Systém výkonu regionálních funkcí v Pardubickém kraji
- II. Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce
- III. Počet obsluhovaných knihoven
- IV. Poradenská a konzultační činnost
- V. Statistika knihovnických činností
- VI. Vzdělávání
- VII. Porady
- VIII. Revize a aktualizace fondů
- IX. Nákup a zpracování fondu z prostředků provozovatelů
- X Nákup výměnného fondu
- XI. Cirkulace výměnného fondu
- XII. Servis výpočetní techniky
- XIII. Doprava v rámci RF

I. Úvod

Výkon regionálních funkcí v Pardubickém kraji přísluší podle zák. č.257/2001 Sb. (knihovnický zákon) Krajské knihovně v Pardubicích, která poskytování služeb tohoto systému smluvně přenesla na tři profesionální knihovny v kraji – Městskou knihovnu v Chrudimi, Městskou knihovnu ve Svitavách a Městskou knihovnu s regionální funkcí v Ústí nad Orlicí.

Na výkon regionálních funkcí v jednotlivých regionech Pardubického kraje bylo zastupitelstvem Pk pro rok 2007 přiděleno 7 mil. Kč. Částka 1,25 mil. Kč na výkon krajské funkce byla zakomponována přímo do rozpočtu krajské knihovny a v průběhu roku nebyla čerpána pod účelovým znakem, takže její skutečné čerpání nebylo možno sledovat v rámci finančního vyúčtování regionálních funkcí v kraji.

Tabulka rozdělení finančních prostředků na výkon regionálních funkcí v roce 2007

<u>Pověřená knihovna</u>	<u>Částka (v mil.Kč)</u>
MěK Chrudim	1,485
MěK Svitavy	1,765
MěK Ústí nad Orlicí	2,15
KK Pardubice	1,6
Celkem na regiony	7,--
KK Pardubice (na výkon krajské funkce-přímo do rozpočtu KK)	1,25

Systém výkonu regionálních funkcí zahrnuje služby malým knihovnám, které mají za cíl pomoci jim v poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb

občanům v malých obcích a tím přispět k odstraňování rozdílů mezi venkovem a většími centry.

Služby zahrnují :

- poradenskou a konzultační činnost;
- statistiku knihovnických činností;
- vzdělávání knihovníků, semináře a porady;
- pomoc při revizi a aktualizaci místních fondů;
- tvorbu výměnných knihovních fondů, jejich distribuci a cirkulaci;
- nákup a zpracování fondů pořízených z prostředků provozovatele (obce) a jejich distribuce;
- servis automatizovaného knihovního systému (AKS).

Výkon regionálních funkcí a jeho financování se řídil Pravidly zajištění regionálních funkcí v Pardubickém kraji, která byla zpracována v předchozím roce a přijata Radou Pk v listopadu 2006. Tato Pravidla stanovila zásadu využití 50% dotace na nákup výměnného fondu. Na druhou polovinu dotace (kromě základních mezd pro metodiky a ekonomy zabývajícími se v pověřených knihovnách výkonem, kontrolou a účtováním regionálních funkcí) předepsala kvantitativní parametry výkonu a způsob jejich účtování na základě sazeb za jednotku výkonu. Tento způsob výkonu a vykazování služeb si vyžádal nové pomocné formuláře, na kterých probíhalo po celý rok vyúčtování služeb z výkonu regionálních funkcí. V průběhu roku (pro kontrolu čerpání) proběhla tato vyúčtování na pověřených knihovnách dvakrát (k 31.5. a k 31.10.), aby bylo zřejmé, zda čerpání probíhá plynule, zda si pověřené knihovny udrží na konci roku kontrolu nad případnými nedočerpanými částkami, či zda si poradí s úhradou některých nadlimitních výkonů. V téměř všech regionech došlo v průběhu roku k přeplnění stanovených výkonových limitů v některých oblastech služeb. Muselo k tomu dojít zejména v nákupu fondu, který byl pro každý region stanoven na přesný počet nakoupených svazků (ovšem splnění toho parametru by bylo závislé na nákupu na základě krajsky stanovené průměrné ceny knihy z roku 2006), rovněž tak byly ve všech regionech přeplněny limity rozvozu souborů a svazků v souborech, někde i v počtu zrevidovaných svazků, které byly rovněž pro jednotlivé pověřené knihovny stanoveny na počet svazků). Na základě připomínek pověřených knihoven během roku pak kraj přistoupil na úhradu těchto nadlimitních výkonů z jiných ušetřených položek (např. z provozních financí na metodiku pověřené knihovny nebo paušálu na úhradu provozních výdajů jednotlivých obsluhujících knihoven v těch regionech, které výkon služeb objednávají u profesionálních knihoven. V závěru roku se podařilo všem pověřeným knihovnám dočerpat prostředky na regionální funkce včetně rezervy, která byla ponechána v rozpočtu krajské knihovny a činila cca 27 tis.Kč.

Krajská knihovna v Pardubicích se stala v měsíci dubnu spoluorganizátorem již třetího dvoudenního Celostátního semináře Regionální funkce knihoven 2007, jehož se zúčastnilo 157 zástupců knihoven a zřizovatelů, krajských úřadů a dalších institucí. Seminář proběhl v Sukově síni Domu hudby a krajská knihovna dostala za úkol prezentovat na tomto semináři nový systém Pravidel zajištění regionálních funkcí v Pardubickém kraji na rok 2007. Byla připravena prezentace, která zazněla na prvním pracovním dnu semináře a setkala se s velkým ohlasem účastníků.

II. Počet pracovníků zajišťujících RF

Oproti minulým letům se snížil úvazek na výkon RF hrazený z prostředků RF. Od roku 2002 do roku 2006 vykazovala Krajská knihovna v Pardubicích 2,6 prac. úvazku na obsluhu regionu Pardubice a 2 úvazky na krajskou funkci. Podle nového systému Pravidel zajištění regionálních funkcí v Pardubickém kraji v současné době vykazuje krajská knihovna pouze 1,8 úvazku. Jedná se 0,6 úvazku regionální metodičky, 1 úvazek metodičky na obsluhu obvodu a 0,2 úvazek ekonomky. Další 2 úvazky na výkon RF v krajském měřítku a na vzdělávání knihovníků jsou vedeny již v rámci dalších zaměstnanců krajské knihovny a jejich mzdové prostředky nejsou vedeny podle nových pravidel pod účelovým znakem RF. Navíc podle pravidel pro rok 2008 musí krajská knihovna předat určitou procentuální část mzdových prostředků z RF na metodika v roce 2008 obsluhujícím knihovnám ve formě služeb, jak to učinily v roce 2007 dvě pověřené knihovny v Ústí nad Orlicí a Svitavách.

Obsluha dalších obvodů Pardubicka probíhá na základě objednávek služeb v profesionálních knihovnách Holice, Choltice, Přelouč, Horní Jelení a Lázně Bohdaneč.

V regionech Svitavy a Ústí nad Orlicí probíhá obsluha rovněž objednávkovým systémem, v roce 2007 vykazují tyto pověřené knihovny na RF ve Svitavách 0,9 úvazku a Ústí nad Orlicí 1,35, což je (v souvislosti s rozdělením fin.prostředků na jednotlivé obsluhující knihovny) méně než v roce 2006. Na Svitavsku tak obsluhuje kromě pověřené knihovny také knihovna v Bystrém, Poličce, Jevíčku, Moravské Třebové, Dolním Újezdě a Litomyšli, na Ústeckoorlicku Brandýs n/O., Česká Třebová, Jablonné n/O., Králíky, Lanškroun, Letohrad, Vysoké Mýto a Žamberk.

V pověřené knihovně v Chrudimi je obsluha celého regionu vykonávána z metodického oddělení a knihovna uvádí 3 pracovní úvazky na výkon RF. V loňském roce zajišťovala tato knihovna např. činnost na úseku revizí místních fondů dohodami o provedení práce.

III. Počet obsluhovaných knihoven

V Pardubickém kraji na počátku roku 2007 bylo evidováno 422 knihoven, pohyb v síti nebyl příliš patrný. Změny nastaly pouze v regionu Chrudim, kde se neprofesionální knihovna v Seči přebudováním na Informační středisko stala knihovnou profesionální a naopak knihovna v Řečanech na Pardubicku díky zkrácení úvazku knihovnice na 0,25 a snížení provozní doby pro veřejnost na 10 hodin týdně přešla z kategorie profesionálních do kategorie knihoven s dobrovolným knihovníkem. V roce 2007 také proběhl organizační přesun knihovny Němčice ze střediska Česká Třebová na Ústeckoorlicku do střediska Litomyšl na Svitavsku. Vzniklo několik nových knihoven. Na Pardubicku tak přibyla knihovna v Libišanech, na Chrudimsku knihovna Ctětín. V Pardubicích byla zrušena k 31.12.2007 evidovaná knihovna v Černé za Bory, jedna z bývalých poboček Okresní knihovny v Pardubicích. V Bukovině v souvislosti s požadavkem krajské knihovny a obsluhující knihovny v Cholticích na revizi místního fondu přistoupilo zastupitelstvo obce raději ke zrušení knihovny. V průběhu roku se na MK ČR zaevidovala knihovna ve Studnici, která sice provozovala VKIS dlouhá léta, ale bez evidence.

V Pardubickém regionu došlo k významným přesunům v obsluze knihoven z RF. Na počátku roku 2007 byl zrušen obvod Opatovice nad Labem, ke konci roku byla

z důvodu personálních změn a výrazně menší úhrady na službách v tomto roce ze strany pověřené knihovny předána na obvod Pardubice polovina knihoven obsluhovaných na obvodu Přelouč. Všechny tyto knihovny ze zmíněných obvodů přešly na tedy krajskou knihovnu, takže ta v současné době již přímo obsluhuje polovinu knihoven celého regionu.

IV. Poradenská a konzultační činnost

Za rok 2007 bylo poskytnuto v kraji celkem 1927 konzultací. To je téměř stejný počet jako v roce předchozím. Kromě odborných knihovnických problémů, které řešily obsluhující knihovny s knihovnami svých obvodů, se značná část konzultací pověřených knihoven i krajské knihovny týkala především problematiky internetizace a zejména fungování RF podle nových Pravidel zajištění regionálních funkcí v Pardubickém kraji. Obsluhující knihovny se obracely se všemi nejasnostmi na své pověřené knihovny a ty potom konzultovaly dotazy v krajské knihovně, popř. na odboru kultury. Konzultace probíhaly v regionech nejen pokud jde o připojování knihoven k internetu z Projektu internetizace knihoven, ale také v souvislosti s přípravou a kontrolou projektů do grantového řízení Pardubického kraje na nákup počítačové techniky pro prvopřipojení. Kraj obsloužil z tohoto grantu celkem 34 malých knihoven a rozdělil 821 000,- Kč. Přepřepávané podmínky grantového řízení si vyžádaly koncem roku a začátkem dalšího mimořádné kontroly v knihovnách ze strany pověřených knihoven a krajské knihovny, kdy bylo třeba ve vyúčtováních zřizovatelů potvrzovat správnost použití financí z dotace. S tím souvisel ještě problém obcí, které se přihlásily do grantového řízení na počítačovou techniku a hodlaly svou knihovnu internetizovat prostřednictvím PIK v tomto posledním roce. Do konce roku 2007 nebylo na Ministerstvu vnitra ukončeno nové výběrové řízení na poskytovatele připojení a proto knihovny přihlášené v posledních výzvách nebyly do konce roku připojeny. Naštěstí kraj jako poskytovatel dotace na techniku v případě těchto knihoven ustoupil od požadavku prokázání internetizace do konce roku 2007, neboť tato podmínka nebyla dodržena ze strany ministerstva a nikoliv ze strany obce. Nejistota panovala mezi obcemi, které nechtěly internetizovat svou knihovnu (ať už z jakýchkoliv důvodů) před koncem roku a množily se dotazy, zda bude takováto knihovna opravdu vyřazena z evidence a zejména, zda jí přestane kraj poskytovat služby z výkonu regionálních funkcí. Největší zájem byl mezi těmito knihovnami zvláště o výměnné soubory knih, které jsou podle názoru zřizovatelů knihoven opravdu velkou pomocí. Další dotazy se týkaly také autorských práv a tedy i poplatků za půjčování knih v případě, když knihovna vypadne z evidence MK.

V regionu Ústí nad Orlicí proběhlo 8 kontrol čerpání grantů VISK 3, všechny městské knihovny tohoto regionu svým obsluhovaným knihovnám zaregistrovaly šablonu webu(ve spolupráci s Knihovnou města H.Králové).

Metodické návštěvy v roce 2007 vykazaly oproti roku 2006 zvýšení o 172 na 441 metodických návštěv za rok. Pověřené knihovny dbají na přesné podchycení všech cest a projednávání problematiky.

V. Statistika knihovnických činností

V roce 2007 zpracovaly pověřené i krajská knihovna statistiku knihovnických činností KULT V 12 01 všech knihoven zřizovaných veřejnou správou v kraji podle metodiky NIPOS a v termínu jí požadovaném. V rámci statistiky jsou šetřeny jak knihovny evidované, tak neevidované, kterých je však v kraji minimum. V loňském roce se podařilo v chrudimském regionu zaevidovat jednu z takovýchto knihoven, která od roku 2002 tlaku pověřené knihovny odolávala. Proto je ve výkazech počet zpracovaných výkazů KULT V 12 01 vyšší než je počet knihoven obsluhovaných v rámci RF. Protože zpracování statistických výkazů z jednotlivých knihoven kraje předchází každoročně použití statistického programu STAT EXCEL z SVK H. Králové, který krajská knihovna pro všechny regiony hradí z rozpočtu na krajskou funkci, je každoročně možné se vyvarovat případných chyb, neboť plnění internetových dotazníků NIPOS probíhá až po kontrole zpracovaných regionálních sumářů v krajské knihovně. V roce 2007 bylo dosaženo naprosté shody v sumářích NIPOS a sumářích zpracovaných v programu STAT EXCEL. V listopadu 2007 se zástupci některých pověřených knihoven z pardubického kraje zúčastnili celostátního semináře NIPOS v Brně, kde byly předneseny některé připomínky ke kvalitě programu NIPOS a rovněž předneseny požadavky vzájemné kooperativnosti a spolupráce obou programů tak, aby v příštích letech bylo možno výsledky statistiky zpracované v programu STAT EXCEL technicky jednoduše přenášet do internetového systému NIPOS. Což by ušetřilo knihovnám (nejen pardubického kraje) spoustu času a odstranilo by chyby při vyplňování. Stanovisko knihovníků kraje k této problematice bylo rovněž zformulováno v dopise Odboru kultury a památkové péče KÚ Pk, který byl postoupen ministerstvu při prosincovém jednání zástupců krajů s MK ČR, NK a NIPOS.

VI. Vzdělávání

Krajská knihovna připravila pro knihovníky kraje nabídku několika druhů akcí. V roce 2007 se jednalo o témata velmi různorodá. Cílem bylo sledovat nejen potřebu, ale také poptávku ze strany knihoven. Proto se začátkem roku uskutečnil seminář k novému zákoníku práce a ke změnám na úseku pracovněprávních vztahů s tím souvisejících, který se setkal s velkou odezvou zejména vedoucích pracovníků knihoven, kteří hodnotili právě jeho potřebnost a aktuálnost. Akce k dětskému čtenářství byla rovněž jednou z vyžádaných vzdělávacích lekcí, které požadovaly samy knihovny. Jednalo se o zdařilou praktickou dílnu, v níž se účastníci dozvěděli nejnovější poznatky a zkušenosti z výzkumu PhDr. Jany Doležalové, z Univerzity v Hradci Králové, která se této problematice věnuje již řadu let, ale rovněž si prakticky vyzkoušely některé aktivizační metody pro praktické lekce s malými čtenáři. Seminář s paní Alenou Justýnovou a dalšími pracovníky firmy LANius z Tábora byl velmi navštívenou akcí. Pozvání přijali rovněž pracovníci specializovaných knihoven a tak se kromě profesionálních a neprofesionálních knihovníků sešli v krajské knihovně také zástupci knihoven školních, archivních, lékařských a dokonce i z Britského centra. Tak hojná účast překvapila i samotné pracovníky firmy, kteří kromě plánovaného programu (Novinky knihovnických programů LANius a Clavius) zodpovídali praktické dotazy zúčastněných. Krajská knihovna využila pro vzdělávací účely udělení titulu Knihovna roku 2006 Obecní knihovně v Býšti a ve spolupráci s jejím zřizovatelem zorganizovala další

praktickou vzdělávací akci přímo v této obci. Protože knihovna v Býšti zabodovala v soutěži o titul zejména svými kulturními a vzdělávacími aktivitami pro občany, nabízelo se rovněž toto téma jako nejlepší ilustrační materiál k předvedení ostatním knihovnám v kraji jako inspirace a pomoc při hledání možností práce a přínosu knihoven ke komunitní roli ve svých obcích. Hlavní lektorkou byla Zlata Houšková z NK. Její přednáška byla doplněna v odpoledních hodinách praktickými ukázkami klubové činnosti, jež se v Býšti spontánně utvořila na základě inspirativních metod práce s občany. Ty ve své knihovně začala propagovat právě býštská knihovnice, Vendulka Valečková. Organizátorům se při této akci podařilo na jednom místě shromáždit zástupce všech typů veřejných knihoven od Národní knihovny přes Studijní a vědeckou knihovnu v Hradci Králové, pověřené knihovny v Pardubickém kraji, velké městské knihovny, profesionální knihovny ve větších obcích i neprofesionální knihovnice z malých míst. Obecní úřad spolu s býštskou knihovnou připravil dobré podmínky pro konání akce a velmi vstřícně pomáhal při jejím průběhu.

Ke konci roku se podařilo krajské knihovně zajistit psychologa PhDr. Pavla Čejku pro organizování akcí s tématem komunikace a asertivity. První dvě akce proběhly v listopadu a v prosinci pro pracovníky krajské knihovny. Akce musela být rozděleny na dva běhy, aby bylo možno uspokojit všechny pracovníky, kteří byly pro tuto akci vedením organizace vybráni. Jednalo se v první řadě o pracovníky služeb, kteří přicházejí do kontaktu s veřejností, a poté rovněž o ostatní zaměstnance. V těsné návaznosti (v lednu 2008) pak proběhla tato akce také pro pracovníky profesionálních knihoven Pardubického kraje. Bylo rozhodnuto rovněž o přípravě semináře praktického nácviku asertivního chování v knihovně, kterého by se zúčastnili v menších skupinkách ti, kteří prošli zmíněnými lekcemi ke komunikaci. Z dotačního programu VISK 2 byl v Krajské knihovně v Pardubicích organizován od počátku března 2007 odpolední kurz Základy počítačové gramotnosti pro neprofesionální knihovníky. Přihlásilo se 10 knihovnic z malých obcí, ale také z příměstských částí Pardubic, z bývalých poboček Okresní knihovny Pardubice.

Byl rozdělen do 3 modulů s celkem 70 hodinami a obsahoval základní znalosti práce s počítačem včetně obsluhy internetu, tedy to, co musí znát knihovník pracující s počítačovou technikou.

Do druhého nadstavbového kurzu, který byl rozdělen do 5 modulů a byl určen jako nadstandard pro profesionální knihovníky, kteří by měli zvládat práci s počítačem a specializovanými programy na vyšší úrovni, se přihlásilo 14 posluchačů. Zatímco první kurz skončil v červnu roku 2007, druhý pokračoval rovněž po letních prázdninách a skončil až v měsíci říjnu. Jeho účastníci obdrželi osvědčení o absolvování pro své zaměstnavatele.

Vzdělávací akce pro knihovníky v Krajské knihovně v Pardubicích v roce 2007

datum	název akce	určeno	účast	počet hodin
6. 2. 07	Seminář k prac.právu a novému zákoníku práce	ředitelům knihoven knihovníkům	20	5

16.3.07	Podněcování čtení a čtenářství od raného věku	knihovníkům profi knihoven	29	4
5.6. 07	Seminář k aktualizacím programu LANius a Clavius	veř. i spec. knihovnám profi i neprofi	36	4,5
19.10.07	Setkání knihovníků v Býšti (Komunitní role knihoven)	profi,neprofi knihovnám	28	5,5
27.11.07	Komunikace a komunikační styly	pracovníkům KK	20	4
4.12.07	- „ -	pracovníkům KK	22	4
8.3.-7.6.	Základní poč.gramotnost	neprofi knihovnám	10	70
6.3.-30.10.	Nadstavbové kurzy IT	profi knihovnám	14	70

CELKEM

179

167

V jednotlivých pověřených knihovnách probíhaly vzdělávací akce pro regiony jak v oblasti počítačové gramotnosti, tak v oblasti služeb. Počty těchto akcí a jejich účastníků jsou uvedeny ve výkazech výkonů RF za jednotlivé regiony a bližší popis je součástí komentářů pověřených knihoven.

VII.Porady

Porady ředitelů pověřených knihoven se konaly čtyřikrát do roka a projednávaly problematiku fungování nového systému a aktuální úkoly pověřených knihoven (statistika, internetizace). Všechny porad se vždy zúčastňovali zástupci Odboru kultury a památkové péče KÚ Pk, vždy reagovali na dotazy a připomínky k nejasnostem ve fungování nového systému a výkonu jednotlivých služeb. Na základě těchto připomínek bylo ke konci roku přistoupeno k drobným úpravám Pravidel zajištění regionálních funkcí v Pardubickém kraji na rok 2008.

Pověřené knihovny si v průběhu roku několikrát svolaly své profesionální knihovny a konzultovaly s nimi problematiku odborné knihovnické práce a výkon RF v obvodech tam, kde funguje objednávkový systém služeb.

Některé obsluhující knihovny svolávají během roku porady neprofesionálních knihoven, ale řada obvodů od těchto porad ustoupila a nahradila je individuálními konzultacemi a metodickými návštěvami. Je totiž velmi obtížně shodnout se na termínu a hodině porady v případě, že knihovníci jsou zaměstnáni a nebo nemají možnost dopravy do obsluhující knihovny ve večerních hodinách. Navíc při současném právním stavu knihoven a knihovníků nelze jakkoliv k těmto aktivitám dobrovolné knihovníky přinutit.

VIII. Revize a aktualizace fondů

V průběhu roku 2007 bylo provedeno v kraji celkem 56 revizí. Spolu s revizemi prováděly některé obsluhující knihovny také aktualizace zastaralých fondů místních knihoven. Přehled počtu odrevidovaných knihoven podává následující tabulka :

Rok	Chrudim	Svitavy	Ústí nad Orlicí	Pardubice
Rok 2002	3	-	1	12
Rok 2003	11	21	14	18
Rok 2004	12	26	17	13
Rok 2005	25	23	14	11
Rok 2006	16	22	23	11
Rok 2007	4	15	27	10
Celkem	71	107	96	75
Z počtu knihoven	74	110	110	97
V %	95,95 %	97,27 %	87,27 %	77,32 %

Celkem zrevidováno do 31.12. 2007 v rámci kraje 349 knihoven, tj. 89,26%.

(Tomuto systému revizí podléhají podle výkonu regionálních funkcí pouze knihovny s pracovníky úvazkem do 1,00.)

IX. Nákup a zpracování knihovního fondu z prostředků provozovatelů

Z prostředků provozovatelů (obcí) nakupuje a zpracovává pouze region Svítavy, v malé míře tak obsluhuje několik knihoven. Ostatní regiony tuto činnost nevykonávají, neměla zde tradici. V malých knihovnách pardubického kraje většinou knihovníci nemohou nakupovat knihy do svých místních fondů pro naprostý nedostatek finančních prostředků. (V tomto směru je poněkud příznivější situace na Ústeckoorlicku.) I z tohoto hlediska se zdá systém poskytování výměnných souborů knih z výkonu regionálních funkcí jako nejdůležitější služba z celé nabídky. Řada nejmenších knihoven by bez ní musela dávno svůj provoz ukončit.

X. Nákup výměnného fondu

V roce 2007 bylo stanoveno v Pravidlech zajištění regionálních funkcí v Pardubickém kraji použití 50% finančních prostředků z přidělené dotace na nákup výměnného fondu, tedy 3,5 mil. Kč. Každý region obdržel částku, která z těchto 50% představovala alikvotní podíl vzhledem k počtu knihoven (45%) a počtu obyvatel (55%) regionu. Všechny regiony za tuto částku nakoupily fond a některé pověřené knihovny z ušetřených prostředků za služby nebo paušály doplatily menší částky z posledních faktur v kalendářním roce 2007 tak, aby prostředky na výkon RF byly dočerpány beze zbytku. I v minulých letech fungoval tento systém stejně, ušetřené

prostředky ministerstvo vždy povolovalo použít pro nákup výměnného fondu. Celkem bylo nakoupeno v kraji 23 756 svazků za 3.665.916,85 Kč, což představuje 52,37% z přidělené dotace. Průměrná cena nakoupeného svazku činí 154,32 Kč. V souvislosti s neustálým zvyšováním cen knih na trhu je to vcelku dobrý výsledek. Podílí se na něm úspěšná jednání knihoven s dodavateli o vyšších rabatech, nákupy v levných knihách a na veletrzích, kde je možné získat nejvyšší slevy, v některých případech i nákupy v antikvariátech (MěK Chrudim, KK Pardubice). Kromě nákupu z prostředků kraje přibyl do výměnného fondu pověřené knihovny v Ústí nad Orlicí také fond nakoupený za peníze sdružené některými obcemi v tomto regionu. Tento systém sdružování finančních prostředků na nákup výměnného fondu funguje pouze v tomto regionu. Ve sledovaném roce sdružily obce Ústeckoorlicka celkem 361 410,- Kč a nakoupeno za ně bylo celkem 2 097 knih. Knihy nakoupené do výměnných fondů jsou vždy majetkem pověřené knihovny a jejich příslušnost do tohoto fondu je dána majetnickým razítkem s případnou lokací, která uvádí, ve které obsluhující knihovně byla kniha nakoupena a zpracována. Faktury za nákup jsou vystavovány na příslušnou pověřenou (krajskou) knihovnu, zpracování probíhá v pověřené (krajské) knihovně a tam, kde funguje objednávkový systém služeb, také v obsluhujících knihovnách. V počtu nakoupených svazků však nejsou zahrnuty všechny přírůstky výměnného fondu. Podle Pravidel zajištění regionálních funkcí jsou zde pouze knihy skutečně nakoupené a tedy podložené finančními prostředky. Výměnný fond je však rovněž tvořen i dary a příspěvy z původních výměnných fondů, které spolu s nákupem pak tvoří skutečný přírůstek fondu za kalendářní rok. V průběhu let byl nesprávně zahrnován do nákupu i počet takto získaných svazků, což mělo za důsledek zkreslování průměrné nákupní ceny. Podle nových Pravidel si také nemůže pověřená knihovna u takto získaných svazků účtovat práci a tedy prostředky za zpracování.

XI. Cirkulace výměnného fondu

Tvorba souborů z výměnného fondu je, jak už bylo řečeno, jednou z nejdůležitějších služeb z výkonu regionálních funkcí. Podle nových Pravidel byl stanoven dvojnásobný počet svazků v souboru (60) než je požadován Metodickým pokynem a frekvence (2x ročně) zůstala na téže úrovni. Na tento počet svazků byl také postaven rozpočet této služby, nadlimitní počty svazků v souborech bylo možno uhradit obsluhujícím knihovnám pouze za předpokladu úspor na dalších kapitolách (paušál, provoz metodiky apod.). V kraji bylo rozvezeno celkem 991 souborů do 361 knihovny. Celkový počet svazků v souborech byl 69 236 k.j., což je o 23 636 více než bylo plánováno podle Pravidel. Potvrdil se předpoklad některých obsluhujících knihoven, že krajsky stanovený počet knih v souboru nebude vyhovovat všem obsluhovaným knihovnám a v některých případech bude nutné dodávat více svazků, zvláště tam, kde je více čtenářů a jsou zvyklí na vyšší přísun nových knih v průběhu roku. V těchto případech je nutné jednat podle individuální potřeby knihoven, aby nedošlo k přerušení kontinuity v činnosti knihovny a úbytku čtenářů. Problémem se začínají v některých regionech stávat nejmenší profesionální knihovny, jejichž zřizovatelé odmítají financovat nákup fondu tak, jak by odpovídalo úrovni profesionální knihovny nebo přistupují z úsporných důvodů ke snížení úvazku knihovníka. Tam lze vcelku brzo očekávat úbytek výpůjček, čtenářů, konec kulturním akcím a snížení celkové úrovně knihovny. V neposlední řadě je zde největším nepřítelem knihoven neznalost skutečné profesionální knihovnické práce, úkolů

knihovny jako poskytovatele veřejných knihovnických a informačních služeb a představa, že knihovník „jen“ půjčuje knihy. O neznalosti vlastních povinností v péči o knihovnu vypovídá nejen tato povrchní představa, ale také to, že ve valné většině zřizovatelé nejsou schopni (a ani netuší, že musí) zajistit revize knihovních fondů v majetku obce. Pověřené knihovny mají téměř ve všech regionech profesionální knihovny, jimž hrozí nebezpečí, že se v dohledné době dostanou na úroveň knihoven s dobrovolným pracovníkem. Jak přistupovat k takovým knihovnám a zda je obsluhovat i těmito službami z výkonu RF je otázka k diskusi pro nejbližší období.

XII. Servis výpočetní techniky

Servis výpočetní techniky sloužící k výkonu RF provádějí jen některé knihovny. Ve Svitavách šlo v roce 2007 o 9 akcí v 6 knihovnách, v Ústí nad Orlicí o 4 akce ve 4 knihovnách. Většina obsluhujících knihoven i knihovny pověřené zpracovávají výměnné fondy v automatizovaných knihovních systémech. Téměř všude s výjimkou krajské knihovny a pověřené knihovny v Chrudimi je používán program Clavius. Výměnný fond v krajské knihovně je zpracováván v programu ALEPH 500 a MĚK Chrudim používá program Tinlib.

XIII. Doprava v rámci výkonu RF

V rámci výkonu regionálních funkcí bylo ujetu v kraji celkem 10 274 km. V počtu km ujetých krajskou knihovnou je kromě cest na obsluhu regionu Pardubice započítán také počet km ujetých v rámci krajské funkce mimo pardubický region na Ústeckoorlicko, Chrudimsko a Svitavsko.

Pardubice 18.3. 2008

Z podkladů pověřených knihoven zpracovala: B. Bastlová

Schválil: Petr Kárník, ředitel Krajské knihovny v Pardubicích